

жодних заходів, пов'язаних із обмеженням прав і свобод громадян, впровадженням цензури тощо не передбачено. Крім того, Президент України погодився із пропозиціями обмежити запровадження воєнного стану 30 днями, щоб "воєнний стан жодним днем не накладався на початок виборчої кампанії" і щоб не було "жодних підстав для брудних політичних спекуляцій чи інсинуацій". Текст: <http://www.golos.com.ua/article/310584>

75. **Батурич А. Держать порох сухим** / Алексей Батурич, Евгения Королева // Фокус. — 2018. — № 47 (23 листоп.). — С. 40-43. Проаналізовано питання необхідності існування в Україні територіальної оборони, а також чому мало бажаних вступити до неї. Наведено розповідь керівника громадської організації територіальної оборони України "Український легіон" Олексія Саннікова про особливості діяльності організації. Зазначено, що організацію створили улітку 2014 року декілька офіцерів, які брали участь у Революції Гідності. Метою організації є військова підготовка для всіх бажаних, а також сприяння територіальній обороні країни. Голова "Українського легіону" впевнений, що "у разі співпраці таких громадських організацій із військовими країну надійно захищено". Текст: <https://focus.ua/archive-2018/413088-fokus-47-601.html>

76. **Бондарь М. Дивный новый мир** / Мария Бондарь // Фокус. — 2018. — № 47 (23 листоп.). — С. 40-43. Розглянуто різноманітні технології, розповсюджені по всьому світу, які дозволяють слідкувати за діяльністю та приватним життям людини. Йдеться про камери спостереження на дорогах, у торгових центрах, на підприємствах; контроль руху коштів на приватних рахунках; дані, які надаються людиною для отримання знижок; відслідковування кожного байту запитаної інформації тощо. Наведено приклади використання найпоширеніших технологій у країнах світу і в Україні, завдяки яким здійснюється контроль і вплив на особистість та можливість таким

чином регулювати її свободу. Наголошено, що "недоторканність особистої свободи – одна із базових цінностей демократичного суспільства", що гарантується статтею 32 Конституції України. Текст: <https://focus.ua/archive-2018/413088-fokus-47-601.html>

77. **Бычин С. Полицейский Сергей Бычин: "Когда линия фронта приблизилась к селу, мы поняли, что если не заберем наше оружие сейчас, то потом может быть поздно"** / Сергей Бычин ; беседу вела Вера Жичко // Факты и комментарии. — 2018. — 22 – 28 нояб. (№ 46). — С. 9. *Йдеться про те, що чотири роки тому, у листопаді 2014-го донецьким оперативникам спільно з військовими вдалося здійснити ризиковану операцію, внаслідок якої було врятовано значну частину табельної зброї міліції окупованого Донецька. Про те, як було проведено операцію з евакуації табельної зброї Донецької міліції розповів один з її учасників – начальник Центрального відділу поліції Донецької області підполковник поліції Сергій Бичін.*

78. **Верховна Рада затвердила Указ Президента про введення воєнного стану і прийняла рішення про вибори Президента 31 березня 2019 року** // Голос України. — 2018. — 27 листоп. (№ 224). — Електрон. ресурс. *Надано інформацію про ухвалення на позачерговому пленарному засіданні Верховної Ради України (ВР України) проекту закону № 9338, яким затверджено указ Президента України про введення воєнного стану в Україні. Зазначено, що воєнний стан вводиться на 30 днів винятково в десяти областях, які розташовані вздовж російського кордону та придністровської ділянки україно-молдовського кордону і вздовж узбережжя Чорного та Азовського морів. Народні депутати також проголосували за призначення чергових виборів Президента України на неділю 31 березня 2019 р. У своєму виступі Голова ВР України Андрій Парубій наголосив, що на агресивні дії Росії в Азовському морі Україна повинна реагувати адекватно, рішуче і швидко, та висловив підтримку рішенням Ради національної безпеки та оборони (РНБО) про*

запровадження воєнного стану в країні. Голова ВР України висловив переконання, "що факти російської агресії на морі мають стати каталізатором для негайного і значного посилення міжнародних санкцій проти держави-агресора". "Якщо ці дії Росії залишаться безкарними, наслідки можуть бути глобальними", – зазначив Андрій Парубій. Текст: <http://www.golos.com.ua/article/310583>

79. Ветрова И. Новым президентом Интерпола стал представитель Южной Кореи / Ирина Ветрова // Факты и комментарии. — 2018. — 22 – 28 нояб. (№ 46). — С. 2. Подано інформацію щодо результатів 57-сесії Генеральної асамблеї міжнародної кримінальної поліції Інтерпол, що відбулась у Дубаї 21 листопада 2018 року, де було обрано нового президента організації, яким став представник Південної Кореї Ким Чен Янг. Наголошено, що завдяки розгорнутій міжнародній кампанії і загрозі виходу України й Литви з Інтерполу, представник Росії Олександр Прокопчук, який претендував на цю посаду, не набрав необхідної кількості голосів у свою підтримку. Міністр внутрішніх справ України Арсен Аваков, коментуючи цю подію у соцмережах, зазначив: "Кандидатуру Росії відхилено. Ця битва виграна".

80. Воєнний стан там, де може бути завдано удар // Нар. армія. — 2018. — 29 листоп. (№ 48). — С. 6-7. Йдеться про затвердження на позачерговому засіданні Верховної Ради України 26 листопада 2018 року введення воєнного стану в Україні у зв'язку з агресією Росії в Керченській протоці. "За" проголосували 276 депутатів. Наголошено, що воєнний стан вводиться строком на 30 діб не на всій території України, а в окремих регіонах, зокрема у Вінницькій, Луганській, Миколаївській, Одеській, Сумській, Харківській, Чернігівській, Донецькій, Запорізькій, Херсонській областях та внутрішніх водах України Азово-Керченської акваторії. Зазначено, що правовою основою введення воєнного стану є Конституція України, Закон України "Про правовий режим воєнного стану" №389-VIII від 12 травня 2015 року (із внесеними до нього змінами

26 травня 2018 року), а також Указ Президента України. Подано текст Закону України "Про правовий режим воєнного стану". Текст: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19/ed20180927>

81. Вус Р. "Укроборонпром" та "Українська бронетехніка" передали українському війську понад 65 одиниць ОВТ [озброєння та військової техніки] / Роман Вус // Нар. армія. — 2018. — 22 листоп. (№ 47). — С. 10. *Йдеться про забезпечення українського війська озброєнням та військовою технікою, виготовленими на українських оборонних підприємствах. Наголошено, що з початку 2018 року від підприємств ДК "Укроборонпром" військо отримало понад 3500 одиниць озброєння та військової техніки. Понад 2000 з них – це нове й модернізоване озброєння.* Текст: <http://na.mil.gov.ua/files/pdf/5579-%2822-11-2018%29.pdf>

82. Галаджий Е. Пять часов на военное положение : именно столько народные депутаты рассматривали судьбоносный президентский указ / Елена Галаджий // КП в Украине. — 2018. — 28 нояб. (№ 175). — С. 3. *Йдеться про прийняття Верховною Радою України рішення про введення у 10 областях України воєнного стану у зв'язку з агресією Росії в Азовському морі. Подано інформацію про голосування фракцій за введення воєнного стану.* Текст: <https://kp.ua/journal/pdf/archive/2018/november/28/>

83. **Гаряче море** // Голос України. — 2018. — 27 листоп. (№ 224). — Електрон. ресурс. *Йдеться про проведене під головуванням Президента України Петра Порошенка засідання військового кабінету, де було розглянуто ситуацію в Керченській протоці, напад на українські військові кораблі й питання про оголошення правового режиму воєнного стану. Як заявив Секретар Ради національної безпеки та оборони (РНБО) Олександр Турчинов рада одностайно підтримала пропозицію глави держави ввести воєнний стан терміном на 60 діб. Президент України підписав указ № 390/2018, який передбачає введення в дію рішення РНБО щодо введення*

в Україні воєнного стану, а начальник Генерального штабу Збройних сил України (ЗСУ) Віктор Муженко віддав розпорядження про приведення з'єднань і частин у повну бойову готовність. Наведено коментар народного депутата України, координатора групи "ІС" Дмитра Тимчука, який зазначив, що план Путіна, реалізований через прикордонні війська ФСБ Російської Федерації (РФ), полягає в тому, щоб після фактичної економічної блокади українських портів в Азовському морі перейти до залякування Військово-морських сил України своїми військовими засобами.

Текст: <http://www.golos.com.ua/article/310585>

84. **Двері НАТО та ЄС для України відчинено** // Нар. армія. — 2018. — 22 листоп. (№ 47). — С. 2. Подано тези виступу Президента України Петра Порошенка на зустрічі з громадсько-політичним активом Черкаської області. Глава держави, зокрема, наголосив, що "двері НАТО та ЄС для України відчинено". Він розповів, що найближчими днями Конституційний Суд розгляне питання президентської ініціативи щодо включення в Основний закон "мети нашої політики – членство в ЄС та НАТО", а Верховна Рада України, своєю чергою, проголосує ці зміни до Конституції України. Текст: <http://na.mil.gov.ua/files/pdf/5579-%2822-11-2018%29.pdf>

85. **Європейський вибір для нас фактично дорівнює – незалежність** / Прес-служба апарату Верхов. Ради України // Голос України. — 2018. — 22 листоп. (№ 221). — Електрон. ресурс. Надано інформацію про зустріч Голови Верховної Ради України (ВР України) Андрія Парубія зі співдоповідачами Комітету з питань дотримання обов'язків і зобов'язань державами-членами Ради Європи (Моніторинговий комітет) Парламентської асамблеї Ради Європи Джемою Гроздановою та Альфредом Хесром. Андрій Парубій наголосив, що п'ять років після Революції Гідності – це "важкий етап боротьби за незалежність проти російської агресії. За цей період європейський вибір для нас фактично дорівнює – незалежність". Голова ВР України відзначив

проведені масштабні реформи, такі як судова, медична, пенсійна. Акцентовано увагу, що зроблено завершальний крок у побудові антикорупційної системи – найближчим часом буде створено Антикорупційний суд. Андрій Парубій окреслив свою позицію стосовно участі російської делегації у роботі ПАРЄ. На його переконання, оскільки російською стороною не дотримуються жодні домовленості щодо виконання мирних угод з Україною та рекомендації ПАРЄ, дуже важливо, щоб російська делегація не повернулася в ПАРЄ. У зустрічі також взяв участь голова підкомітету з питань міжпарламентських зв'язків, двосторонніх та багатосторонніх відносин Комітету Верховної Ради України у закордонних справах, голова Постійної делегації у парламентській Раді Європи Володимир Ар'єв. Текст: <http://www.golos.com.ua/article/310390>

86. **Забродський М. "Наше майбутнє – це нарощування бойових спроможностей штурмових військ"** / Михайло Забродський ; розмову вів Сергій Жмурко // Нар. армія. — 2018. — 22 листоп. (№ 47). — С. 3. *Про сьогоднішнє, здобутки за рік та перспективи розвитку Десантно-штурмових військ (ДШВ) Збройних Сил України (ЗСУ) розповів Герой України командувач ДШВ генерал-лейтенант Михайло Забродський.* Текст: <http://www.na.mil.gov.ua/index.php/2018/11/21/nashe-majbutnye-tse-naroshhuvannya-bojovyh-spromozhnostej-desantno-shturmovyh-vijsk/>

87. **Завтонов О. Як там, на флоті її величності?** / Олександр Завтонов // Нар. армія. — 2018. — 22 листоп. (№ 47). — С. 11. *Подано інформацію про навчання українських курсантів-моряків у Королівському коледжі Військово-Морських сил Великої Британії. Після закінчення коледжу хлопці матимуть диплом навчального закладу й кілька сертифікатів, таких як інструктор з управління надводними плавзасобами, сертифікат з англійської мови й тактичної медицини. Наголошено, що нині курсанти Інституту Військово-морських сил Національного університету "Одеська морська академія" мають змогу*

вчитися за кордоном, а саме – в Італії, Великій Британії, стажуватися на кораблях країн – членів НАТО. Таку можливість вони дістали завдяки програмі НАТО "Удосконалення військової освіти" (Defence Education Enhancement Program – DEEP). Текст: <http://na.mil.gov.ua/files/pdf/5579-%2822-11-2018%29.pdf>

88. Засідання Парламентської асамблеї НАТО 2020 року відбудеться в Україні // Нар. армія. — 2018. — 22 листоп. (№ 47). — С. 2. *Проінформовано про поправки, внесені українською делегацією до кількох важливих резолюцій 64-ї щорічної сесії Парламентської асамблеї НАТО (ПА НАТО), що відбулась у Канаді. Як зазначила учасник делегації – Перший заступник Голови Верховної Ради Ірина Геращенко – вдалося домогтися того, що вже 2020 року ПА НАТО вперше проходить в Україні. Віце-спікер наголосила, що Україна також провела поправки, які стосуються протидії політичному проекту "Північний потік-2"; про статус окупованих територій Грузії та України; про посилення натовських сил для стримування російської агресії на Сході України тощо. Текст: <http://na.mil.gov.ua/files/pdf/5579-%2822-11-2018%29.pdf>*

89. Здоровило Т. Москалі хочуть війни / Тарас Здоровило // Україна молода. — 2018. — 27 листоп. (№ 129). — С. 2. *Йдеться про підтримку Радою національної безпеки і оборони України пропозиції Президента України Петра Порошенка ввести у країні воєнний стан строком на 60 діб. Цю заяву оприлюднив Секретар РНБО України Олександр Турчинов після засідання Ради та Військового кабінету, на якому розглядалося питання про оголошення правового режиму воєнного стану. Така реакція — на надзвичайну подію, яка сталася 25 листопада 2018 року, її кваліфікують як акт агресії Російської Федерації у Керченській протоці. Текст: <http://www.umoloda.kiev.ua/number/3390/180/128293/>*

90. Здоровило Т. Увага й охорона : активізують сили територіальної оборони, поліції і Нацгвардії / Тарас Здоровило //

Україна молода. — 2018. — 30 листоп. - 1 груд. (№ 131). — С. 2. *Йдеться про брифінг першого заступника міністра оборони України Івана Руснака, який повідомив, що Міністерство оборони, Генеральний штаб, інші центральні органи виконавчої влади розпочали роботу щодо уточнення змісту заходів, відповідно до чинного плану запровадження та забезпечення заходів правового режиму воєнного стану в Україні або в окремих її місцевостях.* Текст: <http://www.umoloda.kiev.ua/number/3393/2006/128498/>

91. **Кирпа І. Замуштрували москалі** / Ірина Кирпа // Україна молода. — 2018. — 20 листоп. (№ 126). — С. 2. *Йдеться, про розгляд найближчим часом Міжнародним кримінальним судом (МКС) фактів незаконного призову українців до армії країни окупанта. Підконтрольні Москві військкомати розіслали майже три тисячі повісток кримчанам у рамках призовної кампанії "Осінь-2018". Постійний представник Президента України в Автономній Республіці Крим Борис Бабин зазначив, що будь-яке примусове залучення громадян України, які проживають у Криму, до служби у збройних силах Росії є військовим злочином.* Текст: <http://www.umoloda.kiev.ua/number/3388/2006/128162/>

92. **Кирпа І. Не рий іншим "яму" : незаконно засуджених у Криму громадян України окупанти помістили до карцера** / Ірина Кирпа // Україна молода. — 2018. — 23–24 листоп. (№ 128). — С. 2. *Йдеться про факти жорстокого поводження з політичними в'язнями на території анексованого Росією півострова, які зафіксували правозахисники та передали ці відомості омбудсману України Людмилі Денисовій.* Текст: <http://www.umoloda.kiev.ua/number/3390/2006/128287/>

93. **Клімкін П. Павло Клімкін: "Себастьян Курц запевнив, що санкції проти РФ будуть до виконання мінських угод"** / Павло Клімкін ; бесіду вів Василь Короткий // Уряд. кур'єр. — 2018. — 24 листоп. (№ 222). — С. 3. *Подано матеріали бесіди з міністром закордонних справ України Павлом Клімкіним про підсумки його робочого візиту до Австрії, де він*

взяв участь у міжнародній конференції високого рівня з питань протидії антисемітизму й антисіонізму. Міністр розповів про свою зустріч з федеральним канцлером Австрії Себастьяном Курцом, під час якої були обговорені питання протидії російській агресії, звільнення політичних в'язнів та перспективи співробітництва між двома країнами. Павло Клімкін також прокоментував проблему запровадження миротворчої місії ООН на Донбасі. Текст: <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/ministr-zakordonnih-sprav-ukrayini-pavlo-klimkin-s/>

94. **Коротченко І. Ляшко: "Мы переломили ход истории"** / Иван Коротченко // Сегодня. — 2018. — 28 нояб. (№ 213). — С. 5. *Йдеться про те, що перед тим, як виробити позицію щодо голосування за введення воєнного стану, через ситуацію в Азовському морі, народний депутат України Олег Ляшко поспілкувався з людьми на столичному вокзалі щодо відношення громадян до ініціатив РНБО і президента. За словами лідера Радикальної партії, більшість опитаних висловилися проти. На позачерговому засіданні парламенту, політик озвучив умови, за яких його політсила підтримає введення воєнного стану. Після того, як були враховані всі поправки Олега Ляшка, наслідки введення воєнного стану вдалося максимально пом'якшити.*

95. **Кулиш Я. Армия не будет маршировать по-прусски : наших солдат скоро начнут обучать своему, национальному, строевому шагу** / Ярослав Кулиш // КП в Украине. — 2018. — 21 нояб. (№ 171). — С.5. *Йдеться про те, що українські солдати будуть марширувати новим стройовим кроком – "національним". Таку ідею висунув колишній Президент і головнокомандувач ЗСУ Віктор Ющенко. "Національний" крок повинен прийти на зміну "прусському", яким марширували раніше радянські війська, а тепер його використовує й українська армія. Зміна стройового кроку – це один з чи не останніх зовнішніх атрибутів змін в армії.* Текст: <https://kp.ua/journal/pdf/archive/2018/november/21/>

96. **Лавренюк С. Робота триватиме до ухвалення Держбюджету-2019** / Сергій Лавренюк // *Голос України*. — 2018. — 23 листоп. (№ 222). — Електрон. ресурс. *Надано інформацію про ранкове засідання сесії Верховної Ради України (ВР України) 22 листопада 2018 р. Прийнято в цілому проект закону про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо відновлення діяльності державного акціонерного товариства "Чорноморнафтогаз" (№ 8338). Автор законопроекту народний депутат Ірина Луценко зазначила, що законопроектом, зокрема, пропонується встановити, що на період тимчасової окупації частини території України "Чорноморнафтогаз" відкриває поточний рахунок зі спеціальним режимом використання для проведення розрахунків із забезпечення виробничої діяльності, діяльності із захисту майнових прав у судах та погашення заборгованості перед кредиторами і бюджетом. Перший заступник Голови Верховної Ради Ірина Геращенко підкреслила, що це надзвичайно важливий законопроект в зв'язку з тим, що збігають терміни, упродовж яких уряд може подати позови до країни-агресора, яка заволоділа українським майном в анексованому Криму. У другому читанні та в цілому ухвалено законопроект про внесення змін до додатка № 3 до Закону "Про Державний бюджет України на 2018 рік" (№ 8494), який передбачає перенаправлення не використаних Центральною виборчою комісією майже 50 мільйонів гривень під час проведення місцевих виборів на захист ЦВК від кібератак в ході президентських та парламентських виборів.* Текст: <http://www.golos.com.ua/article/310445>

97. **Менделєєв Д. Оборонний бюджет: крок уперед, два кроки в кишеню ...** / Дмитро Менделєєв // *Дзеркало тижня*. — 2018. — 24-30 листоп. (№ 45). — С. 2. *Проаналізовано статті Державного бюджету України на 2019 р. щодо фінансування сфери оборони. Розглянуто проблему боротьби з корупцією та розкраданням чи неефективним використанням бюджетних коштів в армії.* Текст:

<https://dt.ua/internal/oboronniy-byudzheth-krok-upered-dva-kroki-v-kishenyu-295048.html>

98. **Міністерство оборони перебуває на стадії завершення реформування своїх структурних підрозділів** // Нар. армія. — 2018. — 22 листоп. (№ 47). — С. 2. *Наведено тези виступу Міністра оборони України Степана Полторака під час спілкування з представниками ЗМІ в рамках урочистого військового ритуалу на території Міноборони. Очільник оборонного відомства акцентував увагу на завершальному етапі реформування структурних підрозділів Міністерства, в яких міняються функції, завдання й відповідальність за напрям діяльності. У цілому, зазначив С. Полторак, Міністерство переходить на новий формат, посилюється цивільний контроль над Збройними силами України (ЗСУ). Так заступники міністра стають політичними фігурами, а державні службовці (начальники відділів, департаментів тощо) – призначатимуться на конкурсній основі.* Текст: <http://na.mil.gov.ua/files/pdf/5579-%2822-11-2018%29.pdf>

99. **Один місяць особливого режиму** // Уряд. кур'єр. — 2018. — 27 листоп. (№ 223). — С. 2. *Йдеться про позачергове засідання Верховної Ради України (ВР України) за участі вищого керівництва держави, Секретаря Ради національної безпеки та оборони (РНБО) Олександра Турчинова, очільників силових структур, більшості членів уряду. Проаналізовано указ Президента України про реалізацію рішення РНБО та законопроект про запровадження воєнного стану в зв'язку з нападом російських військових на кораблі України в Керченській протоці. До народних депутатів звернувся Президент України Петро Порошенко, який прокоментував ситуацію та спростував інсинуації і неправдиві звинувачення. Перед голосуванням глава держави виступив вдруге і запевнив, що президентські вибори відбудуться саме 31 березня 2019 р., що зафіксовано відповідною постановою ВР України. Прем'єр-міністр Володимир Гройсман у своєму виступі закликав об'єднатися навколо*

державницької ідеї та пообіцяв, що уряд збереже спокій та порядок і забезпечить ресурси, щоб захистити державу. Текст: <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/odin-misyac-osoblivogo-rezhimu/>

100. **Панчишин В. Незабаром наше військо матиме власну водолазну школу за стандартами НАТО** / Віталій Панчишин // Нар. армія. — 2018. — 22 листоп. (№ 47). — С. 11. *Йдеться про створення водолазної школи на базі військового флоту Збройних сил України (ЗСУ). Зазначено, що розмістять школу в Практичній гавані Одеси. Новостворений заклад структурно входить до складу Навчального центру Військово-Морських сил України. У школі централізовано готуватимуть фахівців усіх водолазних спеціальностей не лише для потреб вітчизняного війська, а й для інших силових структур держави (зокрема, правоохоронних органів). Наголошено, що весь цикл навчальної програми у школі буде проходити за стандартами НАТО для того, щоб українські водолазні підрозділи були взаємосумісними з відповідними підрозділами країн НАТО.* Текст: <http://na.mil.gov.ua/files/pdf/5579-%2822-11-2018%29.pdf>

101. **Петреня Д. "Тепер можна повертати погані продукти" : армія перейде на нове харчування 2020 року** / Діана Петреня // Газета по-українськи. — 2018. — 27 листоп. (№ 91). — С. 4. *Подано матеріали бесіди з керівником Проектного офісу реформ Міністерства оборони Діаною Петренею про нову систему харчування в армії та відсоток бойових частин, які долучилися до нової системи харчування.* Текст: https://gazeta.ua/articles/ukraine-newspaper/_teper-mozhna-povertati-pogani-produkti/871650

102. **Пішки містом на честь загиблих у війні** // Проскурів. — 2018. — 8 листоп. (№ 45). — С. 1. *Подано інформацію, що 3 листопада 2018 року хмельничани "Ходою пам'яті" вшанували воїнів, які загинули під час війни на Сході країни. Учасники ходи, серед яких були представники духовенства, бійці, родичі загиблих, волонтери й просто небайдужі*

хмельничани, пройшли вулицями міста від майдану Незалежності до храму Христа Царя Всесвіту. Зазначено, що у місті Хмельницькому вже третій рік поспіль стало традицією проводити "Ходу пам'яті", присвячену воїнам, які загинули за Україну.

103. **Попович Д. Донбасс после "выборів"** / Денис Попович // Сегодня. — 2018. — 22 нояб. (№ 210). — С. 5. *Йдеться про ситуацію на окупованих територіях Донецької та Луганської областей після так званих "виборів".*

104. **Порошенко П. Заява Президента України щодо затвердження указу про введення воєнного стану перед голосуванням у парламенті** / Петро Порошенко // Уряд. кур'єр. — 2018. — 27 листоп. (№ 223). — С. 2. *Подано звернення Президента України Петра Порошенка напередодні розгляду у Верховній Раді України (ВР України) указу про запровадження воєнного стану. Зазначено, що нападом на українські військові катери Росія, яка п'ятий рік веде гібридну війну проти України, перейшла до нового етапу агресії. Крім того, розвідувальні дані свідчать про надзвичайно серйозну загрозу суходільної операції проти України. Акцентовано увагу на тому, що із всіх опцій, які надає Закон "Про правовий режим воєнного стану", до указу "Про запровадження воєнного стану" увійшли лише ті, які стосуються головним чином різних військових заходів, в той же час не передбачено жодних заходів, пов'язаних з обмеженням прав і свобод громадян, впровадженням цензури тощо. Наголошено, що воєнний стан не означає оголошення війни і вводиться винятково з метою посилення оборони України на фоні зростаючої агресивності з боку Росії. Президент України запевнив, що воєнний стан триватиме тридцять днів і завершиться в середині грудня, після чого буде внесено проект рішення парламенту про дату президентських виборів, які мають відбутися відповідно до Конституції 31 березня 2019 р. Текст: <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/zayava-prezidenta-ukrayini-shodo-zatverdzhennya-uk/>*

105. **Порошенко уступил Ляшко** // КП в Украине. — 2018. — 28 нояб. (№ 175). — С. 3. *Йдеться про інцидент в Азовському морі та рішення Президента України Петра Порошенка ввести воєнний стан в Україні. Зазначено, що представники фракцій Радикальної партії, Батьківщини, Самопомочі пропонували внести зміни до проекту закону про схвалення указу президента про воєнний стан. Петро Порошенко погодився на пропозицію Радикальної партії обмежити в часі введення воєнного стану (скоротити з 60 до 30 днів), звужити географію його застосування (не на всю територію, а тільки 10 областей) і вводити його тільки за умови російського вторгнення. Окремим законом Рада зафіксувала дату президентських виборів – 31 березня 2019 року.* Текст: <https://kp.ua/journal/pdf/archive/2018/november/28/>

106. **Руденко А. Владислав Матрос: "Віра в долю, віра в Бога – це мене й рятувало"** / Альона Руденко // День. — 2018. — 21 листоп. (№ 211). — С. 10. *Подано інформацію про життєвий та бойовий шлях військовослужбовця – учасника антитерористичної операції, Героя України Владислава Матроса, правнука славнозвісного воїна Олександра Матросова. Він пройшов найгарячіші точки на Сході України, серед яких — Слов'янськ, Попасна, Іловайськ, Донецький аеропорт, Дебальцеве, два поранення, полон, і все це пережито людиною, якій зараз 25 років.* Текст: <https://day.kyiv.ua/uk/article/cuspilstvo/vladyslav-matros-vira-v-dolyu-vira-v-boga-ce-mene-y-vryatuvalo>

107. **Руснак Б. Подвійне і множинне громадянство: чи тотожні ці поняття?** / Борис Руснак // Юрид. вісн. України. — 2018. — 2 – 8 листоп. (№ 44). — С. 7. *Зазначено, що в Україні час від часу спалахує дискусія щодо проблеми роздачі громадянам України своїх паспортів державами-сусідками: Румунією у Чернівецькій області, Угорщиною в Закарпатті, що раніше РФ в Автономній Республіці Крим тощо. Останній такий скандал розгорівся на Закарпатті, коли консул сусідньої Угорщини раздавав паспорти в містечку Берегово та ще й радив*

громадянам України не розголошувати інформацію про одержання ними громадянства іншої країни. На думку автора статті, проблема множинного громадянства потребує фахових дискусій і рекомендацій щодо удосконалення законодавства України, яке регулює цю проблематику.

108. **Степанчук І. "Путін чекає, щоб ми повторили долю Грузії" : Верховна Рада запровадила воєнний стан у десяти областях України на 30 днів** / Інна Степанчук // Україна молода. — 2018. — 28 листоп. (№ 130). — С. 2. *Йдеться про те, що після довгих дебатів Верховна Рада підтримала указ Президента України Петра Порошенка про введення воєнного стану в десяти областях, що межують із Росією, Чорним та Азовським морями і невизнаним Придністров'ям, де базується російський військовий контингент. Під дію указу потрапляють Вінницька, Луганська, Донецька, Запорізька, Миколаївська, Одеська, Сумська, Харківська, Чернігівська та Херсонська області, а також внутрішні води Азово-Керченської акваторії. Передумовою прийняття такого рішення став факт агресії РФ щодо України в Азовському морі.*

109. **Танки — з молотка : депутати пред'являють рахунок колишнім міністрам оборони** // Україна молода. — 2018. — 23-24 листоп. (№ 128). — С. 2. *Йдеться про засідання Тимчасової слідчої комісії, на якій розглядалося питання розкрадання в армії за часів Міністра оборони України Анатолія Гриценка (2004–2017 роки). Текст: <http://www.umoloda.kiev.ua/number/3390/2006/128290/>*

110. **Техніка і зброя готові до зими** // Проскурів. — 2018. — 1 листоп. (№ 44). — С. 7. *Зазначено, що у ході проведення планового сезонного технічного огляду, що тривав протягом жовтня 2018 року, у військовій частині А4239 здійснено комплекс заходів для підтримання високої бойової готовності підрозділів частини й озброєння і військової техніки. Указано, що значна частина техніки вже випробувана в зоні*

проведення ООС (АТО) і далі виконує завдання з охорони та оборони України.

111. **Тимофеев В. Представителем України в Мінске вместо Кучмы будет Евгений Марчук** / Виктор Тимофеев, Яна Скиба // КП в Україні. — 2018. — 23 нояб. (№ 173). — С. 3. *Йдеться про призначення Євгена Марчука новим представником Тристоронньої контактної групи по врегулюванню ситуації в Донбасі. Зазначено, що з 2015 року він представляв Україну в групі безпеки.* Текст: <https://kp.ua/journal/pdf/archive/2018/november/23/>

112. **Тригуб О. Кожен відновлений аеродром підвищує спроможності щодо маневру військами** / Олексій Тригуб, Владислав Дем'яненко // Нар. армія. — 2018. — 22 листоп. (№ 47). — С. 11. *Висвітлено ситуацію, пов'язану із відновленням аеродромної мережі у Повітряних силах України. Зазначено, що у зв'язку із російською агресією підвищено увагу саме до "реанімування" аеродромів на південно-східному напрямі. Зокрема нещодавно після тривалого простою відновлено штучну злітно-посадкову смугу військового аеродрому "Кривий Ріг", що на Дніпропетровщині.* Текст: <http://na.mil.gov.ua/files/pdf/5579-%2822-11-2018%29.pdf>

113. **Це був акт прямої неприхованої агресії з боку РФ** // Голос України. — 2018. — 27 листоп. (№ 224). — Електрон. ресурс. *Надано інформацію про спільний брифінг міністра закордонних справ України Павла Клімкіна та командувача Військово-Морських сил Збройних сил України (ЗСУ) Ігоря Воронченка для дипломатичного корпусу з приводу обстрілу і захоплення українських суден у Керченській протоці. Наголошено, що це акт прямої неприхованої агресії з боку РФ, і як зазначив Павло Клімкін, аналіз останніх подій вказує на реальну можливість подальших актів агресії РФ щодо України. Міністр заявив, що дуже важливо, "щоб увесь цивілізований світ не обмежувався формальними і неформальними заявами, а вживав відповідних заходів*

проти Росії”. Він також підкреслив, що відповідно до Женевської конвенції 1949 р захоплені українські моряки є військовополоненими. Текст: <http://www.golos.com.ua/article/310576>

114. **Чалий В. Посол України в США Валерій Чалий: Я не маю сумніву, що США продовжать курс на підтримку України / Валерій Чалий ; бесіду вів Ярослав Довгопол // Уряд. кур'єр. — 2018. — 20 листоп. (№ 218). — С. 3. Подано матеріали бесіди з послом України в США Валерієм Чалим про оновлений механізм поглибленої взаємодії між двома країнами у форматі Комісії стратегічного партнерства. Окреслено основні напрями роботи комісії – реагування на російську агресію, енергетична безпека, економіка, правові та гуманітарні питання. Висловлено впевненість в подальшій підтримці України Сполученими Штатами в умовах російської агресії, а саме – посилення санкційного тиску на Російську Федерацію (РФ), військово-технічне співробітництво, допомога в політичному плані і в реформах.** Текст: <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/posol-ukrayini-v-ssha-valerij-chalij-ya-ne-mayu-su/>

115. **Чепурко В. Военное положение: кто главный? : 10 областей, в которых введено военное положение / Валерия Чепурко // КП в Украине. — 2018. — 29 нояб. - 6 дек. (№ 176). — С. 4. Йдеться про введення в десяти областях України воєнного стану. Приводом для указу президента і закону, навколо якого йшли гарячі обговорення у Верховній Раді, став напад російських кораблів на українські в акваторії Чорного моря. Політики і економісти зазначають, що воєнний стан ніяк не позначиться на якості життя українців. Співробітник військового інституту Київського національного університету імені Т. Шевченка Олександр Курбан і колишній начальник Генштабу Анаталій Лопата допомогли розібратися у тому, хто і як буде приймати важливі рішення в період дії воєнного стану.** Текст: <https://kp.ua/journal/pdf/archive/2018/november/29/>

116. **Черная О. Кремлевский куратор** / Ольга Черная // Фокус. — 2018. — № 46 (16 листоп.). — С. 18-21. *Йдеться про активізацію в Україні політичних сил, орієнтованих на проросійський електорат. Наведено коментарі народного депутата України, координатора групи "Інформаційний спротив" Дмитра Тимчука щодо уваги, яку приділяє Російська Федерація (РФ) українськму електоральному потенціалу на тимчасово окупованих територіях України та території РФ для найефективнішого впливу на волевиявлення виборців на користь підходящого для Росії кандидата на президентських виборах 2019. Висвітлено передвиборчу ситуацію в політичних опозиційних партіях, зокрема в Опозиційному блоці. Акцентовано увагу на двовладді в Опозиційному блоці. У партії два співголови: народний депутат України Юрій Бойко та депутат V, VI і VII скликань Верховної Ради Борис Колесніков. Проінформовано про створення "Опозиційної платформи – За життя" – нової політичної сили, куди увійшли партії "За життя" (лідер – народний депутат України Вадим Рабінович) та "Опозиційний блок" (лідер – народний депутат України Юрій Бойко). Лідери партій домовились про висунення єдиного кандидата на президентські вибори – 2019 року, яким, ймовірно за все, стане Вадим Рабінович. Текст: <https://focus.ua/archive-2018/412429-fokus-46--600.html>*

117. **Шульман О. Спецпризначенську "м'ясорубку" витримують не більше ніж 20 % курсантів** / Олександр Шульман // Нар. армія. — 2018. — 22 листоп. (№ 47). — С. 1, 12-13. *Висвітлено особливості підготовки бійців – спецпризначенців. Зазначено, що ця тема є однією з найзакритіших тем у всіх арміях світу. Кореспонденту вдалося побувати в навчальному центрі сил спеціальних операцій Збройних сил України (ЗСУ) і поговорити з його командиром. Очільник центру, зокрема, зазначив, що основне завдання центру, який існує вже два роки, – підбір і підготовка солдатів і офіцерів, які проходять службу в Силах спеціальних операцій. Він наголосив, що "у жорстких умовах навчання є*

маса плюсів. Об'єктивно для всіх буде краще, якщо людину відсіють на етапі підготовки, ніж вона зламається в бойових умовах". Текст: <http://na.mil.gov.ua/files/pdf/5579-%2822-11-2018%29.pdf>

118. **Юрченко М. Марунові берети пишуть історію звитяги : держава й надалі дбатиме про високий рівень бойової підготовки Збройних сил, зокрема підрозділів ДШВ** / Михайло Юрченко // Уряд. кур'єр. — 2018. — 23 листоп. (№ 221). — С. 2. *Надано інформацію про робочу поїздку Президента України Петра Порошенка на Житомирщину, під час якої він відвідав навчальний центр Десантно-штурмових військ (ДШВ). Виступаючи перед військовими Петро Порошенко зазначив, що нова назва – Десантно-штурмові війська – точно відповідає цілям і функціям цього роду військ в умовах сучасних бойових дій та гібридної війни. Глава держави запевнив командування ДШВ, що держава й надалі інтенсивно нарощуватиме рівень бойового потенціалу, бойової підготовки, озброєння десантно-штурмових, аеромобільних і парашутно-десантних підрозділів. В Обласному медичному центрі вертебрології і реабілітації Петро Порошенко ознайомився з проектом "Дім ветерана", серед напрямів роботи якого – медико-психологічна реабілітація ветеранів антитерористичної операції (АТО) та Операції об'єднаних сил (ООС), дітей та членів родин загиблих воїнів.* Текст: <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/marunovi-bereti-pishut-istoriyu-zvityagi/>

Захист цивільного населення під час збройного конфлікту

Книги, статті з наукових періодичних і продовжуваних видань

119. **Афанасьєва Н. Є. Професійна ідентичність рятувальників України** / Н. Є. Афанасьєва, С. С. Маклакова // Теорія і практика сучас. психології. — 2018. — № 4. — С. 191-195. *Розглянуто проблему професійної ідентичності рятувальників, які знаходяться на різних етапах професійного розвитку. Досліджено, що професійна ідентичність формується на достатньо пізніх етапах професіогенезу, коли*

відбувається усвідомлення напряду кар'єрного просування; система уявлень про себе (як професіонала) стає відносно стійкою; сформованою є сукупність особистісно значущих цілей, цінностей і переконань, які забезпечують почуття спрямованості та осмисленості життя. Текст: http://www.tpsp-journal.kpu.zp.ua/archive/4_2018/37.pdf

120. Балабанова К. В. Аналіз представленості структурних компонентів життєздатності майбутніх рятувальників на первинному етапі їх фахової підготовки / К. В. Балабанова // Теорія і практика сучас. психології. – 2018. – № 3. — С. 262-266. *Подано результати проведеного аналізу представленості структурних компонентів життєздатності в майбутніх рятувальників на первинному етапі їх професійної підготовки.* Текст: http://www.tpsp-journal.kpu.zp.ua/archive/3_2018/56.pdf

121. Гордієнко В. В. Використання закордонного досвіду відшкодування збитків населенню в результаті конфліктів та надзвичайних ситуацій / В. В. Гордієнко // Екон. вісн. Донбасу. – 2018. – № 3. — С. 25-30. *Проаналізовано досвід держав у вирішенні житлових проблем і наданні компенсацій постраждалим у військових конфліктах та виявлено загальні тенденції відшкодування наслідків інших сучасних конфліктів, які Україна може взяти до уваги на шляху формування політики.*

122. Малинівська Л. І. Психолого-педагогічні аспекти формування готовності до професійної діяльності фахівців з охорони праці та цивільного захисту / Л. І. Малинівська, Р. Ю. Васильєва, Л. М. Семенець // Інновац. педагогіка. – 2018. – № 4, т. 2. — С. 36-38. *Розглянуто психолого-педагогічні аспекти формування готовності до професійної діяльності майбутніх фахівців з охорони праці й цивільної безпеки. Виділено основні підходи до з'ясування готовності до професійної діяльності майбутнього фахівця (психологічний і функціональний). Здійснено аналіз психолого-педагогічної літератури, присвяченої*

досліджуваному феномену. Охарактеризовано категоріальний апарат понять тлумачення готовності до професійної діяльності. Текст: http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2018/4/part_2/9.pdf

123. **Маркова М. В. Деадаптація волонтерів, діяльність яких пов'язана із забезпеченням військових в зоні бойових дій: механізми формування і психокорекція** / М. В. Маркова, С. Ю. Глаголич // Теорія і практика сучас. психології. – 2018. – № 4. — С. 59-69. *Вивчено клініко-психологічні прояви та механізми формування деадаптації у волонтерів, діяльність яких пов'язана із забезпеченням військових в зоні бойових дій. Доведено, волонтерська діяльність несе потенційні ризики розвитку станів деадаптації, які зустрічаються серед волонтерів достовірно частіше, у порівнянні зі звичайною вибіркою. Розроблено програму заходів і психокорекції деадаптації у волонтерів.* Текст: http://www.tpsp-journal.kpu.zp.ua/archive/4_2018/13.pdf

124. **Мозговий В. І. Вивчення особистості військовослужбовців, схильних до делінквентної поведінки, у контексті порушення їхнього статевого ролівого статусу та родинних зв'язків** / В. І. Мозговий // Теорія і практика сучас. психології. – 2018. – № 4. — С. 23-28. *Проаналізовано схильність військовослужбовців до делінквентної поведінки у контексті можливого порушення їхнього статевого ролівого статусу та родинних зв'язків. Виявлено та проаналізовано гендерні типи особистості військовослужбовців, схильних до делінквентної поведінки. Визначено подальший фокус роботи психолога частини з цією категорією осіб.* Текст: http://www.tpsp-journal.kpu.zp.ua/archive/4_2018/6.pdf

Статті з періодичних видань

125. **Богданова Е. "Символ миру" : відновлено міст, що єднає Луганщину та Донеччину** / Евеліна Богданова // Луганщина.ua. — 2018. — 21 листоп. — С. 1, 4. *Йдеться про відбудову українськими військовими зруйнованого бойовиками у липні 2014 року шляхопроводу, розташованого*

на автомобільній дорозі Н – 32 "Покровськ – Бахмут – Михайлівка". Зазначено, що 15 листопада мостом, який єднає Луганщину з Донеччиною, вперше після капітального ремонту розпочався повноцінний рух автомобільного транспорту. Відновленням зруйнованого мосту займалися містобудівники 19-го мостового батальйону 26 бригади частини Т0120 Державної спеціальної служби транспорту Міністерства оборони України у складі Об'єднаних сил. Висвітлено церемонію урочистого відкриття мосту за участю місцевої влади, військових, народного депутата України, голови фракції "Блок Петра Порошенка" Артура Герасимова. Наведено тези виступу А. Герасимова під час урочистої події. Текст: <http://vistilug.com.ua/news/3704-simvol-miru-vidnovleno-mist-shcho-ednae-luganshchinu-ta-donechchinu/>

126. **Болотюк О. Оксана Болотюк: "Кожну дію чиновників щодо переселенців потрібно вигризати"** / Оксана Болотюк ; бесіду вела Оксана Онищенко // Дзеркало тижня. — 2018. — 24-30 листоп. (№ 45). — С. 11. Подано матеріали бесіди з правозахисницею, начальником відділу в Бахмутському бюро правової допомоги Краматорського місцевого центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги Оксаною Болотюк про проблеми соціального захисту переселенців. Текст: https://dt.ua/interview/oksana-bolotyuk-kozhnu-diyu-chinovnikiv-schodo-pereselenciv-potribno-vigrizati-295020_.html

127. **Горбунова О. Боротися за повернення захоплених територій і за людей, які там залишаються** / Олена Горбунова // Голос України. — 2018. — 22 листоп. (№ 221). — Електрон. ресурс. Надано інформацію про ранкове засідання сесії Верховної Ради України (ВР України) 21 листопада 2018 р. Розглянуто проект закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо реєстрації шлюбу громадян, що проживають на тимчасово окупованій території. Автор законопроекту Ганна Гопко закликала народних депутатів підтримати також й інші законопроекти, спрямовані на спрощення отримання

жителями Криму послуг на території материкової України: проект № 8390 про зміни до Цивільного процесуального кодексу, щоб факт смерті громадянина України в Криму міг реєструвати будь-який український суд; № № 8391 – про поширення безоплатної правової допомоги на громадян, які проживають на окупованих територіях і захищають права, порушені внаслідок російської агресії. Перший заступник Голови ВР України Ірина Геращенко у своєму виступі зауважила, що маємо боротися і за повернення територій, і за людей, які там залишаються. Вона наголосила, що парламент прийняв абсолютно справедливі рішення щодо статусу тимчасово окупованих територій, де були враховані міжнародна практика та термінологія. Ірина Геращенко закликала вдосконалити систему пенсійного забезпечення громадян, що проживають на окупованих територіях, зокрема напрацювати більш гуманну процедуру верифікації українських пенсіонерів з невідконтрольних Україні територій. Текст: <http://www.golos.com.ua/article/310398>

128. **Десята група поранених українських військовослужбовців прибула на реабілітацію до Польщі** // Нар. армія. — 2018. — 22 листоп. (№ 47). — С. 2. Проінформовано, що завдяки зусиллям українсько-польської громадської програми та благодійного фонду "Добрий брат" 25 бійців із різних підрозділів Сухопутних військ Збройних сил України (ЗСУ) та Десантно-штурмових військ, які зазнали поранень на Сході України, проведуть кілька тижнів у рекреаційно-реабілітаційному центрі в Республіці Польща. Наголошено, що за чотири роки роботи програми понад 200 поранених бійців пройшли лікування й реабілітацію. Текст: <http://na.mil.gov.ua/files/pdf/5579-%2822-11-2018%29.pdf>

129. **Забезпечення житловими приміщеннями військовослужбовців Збройних сил України: реалії та перспективи** // Нар. армія. — 2018. — 22 листоп. (№ 47). — С. 17. Йдеться про Інструкцію, яка визначає зміст та методику забезпечення жилими приміщеннями військовослужбовців Збройних Сил України (ЗСУ).

Інструкція з організації забезпечення військовослужбовців Збройних Сил України та членів їх сімей жилими приміщеннями затверджена наказом Міністерства оборони України 31 липня 2018 року № 380, зареєстрована в Міністерстві юстиції України 06 вересня 2018 р. за № 1020/32472. Подано роз'яснення щодо змісту Інструкції, яка визначає реалії та перспективи забезпечення житлом військовослужбовців ЗСУ. Текст:

<https://www.facebook.com/legalserviceAF/posts/%D0%B6%D0%B8%D1%82%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%B5-%D0%B7%D0%B0%D0%B1%D0%B5%D0%B7%D0%BF%D0%B5%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F-%D1%80%D0%B5%D0%B0%D0%BB%D1%96%D1%97-%D1%82%D0%B0-%D0%BF%D0%B5%D1%80%D1%81%D0%BF%D0%B5%D0%BA%D1%82%D0%B8%D0%B2%D0%B8%D1%87%D0%B8-%D0%BD%D0%B0%D0%B9%D0%B3%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%BD%D1%96%D1%88%D0%B8%D0%BC-%D0%B4%D0%BB%D1%8F-%D0%BA%D0%BE%D0%B6%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D0%BE-%D0%B2%D1%96%D0%B9%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%BE/1146546402175183/>

130. **Івашко О. Колишні бійці стають успішними підприємцями** / Олена Івашко // Уряд. кур'єр. — 2018. — 20 листоп. (№ 218). — С. 2. *Йдеться про проведений у Миколаєві всеукраїнський форум "Ветеран – успішний підприємець", учасники якого з 14 областей представили понад 40 бізнес-проектів, які вже успішно реалізували колишні бійці антитерористичної операції (АТО). Надано інформацію про підтримку місцевою владою Миколаївщини програм, спрямованих на підтримку воїнів і ветеранів АТО. Текст: <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/kolishni-bijci-stayut-uspishnimi-pidpriyemcyami/>*

131. **Інтелектуальна еліта української держави** // Нар. армія. — 2018. — 22 листоп. (№ 47). — С. 20. *Йдеться про 100-річний ювілей Національної Академії наук України (НАН України) та її незамінного керівника – Бориса Патона, який, народившись у рік заснування академії (1918) гетьманом Павлом Скоропадським, вже 56 років очолює вчену еліту України. Наголошено, що з перших днів війни на Донбасі НАН України активно підтримує наших захисників, у тому числі й матеріально. Президент Академії Б. Патон, який свого часу став першим Героєм*

України, особисто звернувся до науковців із проханням перерахувати частину особистих коштів для лікування й реабілітації поранених бійців. За словами Б. Патона "найсуттєвіша допомога від науки для обороноздатності країни повинна стосуватись наукового забезпечення оборонно-промислового комплексу, зокрема в питаннях новітніх технологій". Значна частина розробок реалізується у межах цільової програми НАН України "Дослідження та розробки з проблем підвищення обороноздатності та безпеки держави", започаткованої у 2015 році.
Текст: <http://na.mil.gov.ua/files/pdf/5579-%2822-11-2018%29.pdf>

132. **Карпунцов В. І ще раз до питання щодо адаптації ветеранів АТО ...** / Валерій Карпунцов // *Голос України*. — 2018. — 22 листоп. (№ 221). — Електрон. ресурс. *Стаття народного депутата України Валерія Карпунцова присвячена ситуації навколо законопроекту № 8093 "Про військово-консалтингову діяльність", мета якого – допомогти адаптуватися в мирному житті військовим, що повернулися з зони бойових дій. Окреслено основні положення законопроекту та наголошено на необхідності його ухвалення найближчим часом. Зазначено, що реалізація цього законопроекту дасть можливість всім тим знанням і досвідом, які військові набули під час перебування у зоні бойових дій, спрямувати у мирному житті у потрібне русло, і не дозволить їм поповнювати ряди злочинних угруповань, приватних військових компаній (ПВК) та інших парамілітарних організацій, що діють поза межами закону України.*
Текст: <http://www.golos.com.ua/article/310363>

133. **Карпюк Г. Донбас: міст як символ відновлення** / Геннадій Карпюк // *Нар. армія*. — 2018. — 22 листоп. (№ 47). — С. 8-9. *Висвітлено символічну подію, що відбулась у прифронтовій смузі неподалік Попасної (Луганська область) – урочисте відкриття руху 52-метровим відновленим автомобільним мостом. Це вже третій подібний об'єкт, що впродовж останнього року відбудували в районі проведення операції Об'єднаних сил (ООС) військовослужбовці Державної спеціальної служби транспорту*

Міністерства оборони України. Йдеться про особливості такої роботи, суспільний резонанс відкриття мостів і життя місцевих громад. Текст: <http://na.mil.gov.ua/files/pdf/5579-%2822-11-2018%29.pdf>

134. **Копанева Е.** **”У меня был выбор: или всю жизнь лежать, или встать на ноги, освоить протез и ходить. Я выбрал второй вариант”** / Екатерина Копанева // Факты и комментарии. — 2018. — 29 нояб. – 5 дек. (№ 47). — С. 7. *Висвітлено історію 24-річного військовослужбовця Дмитра Красляньського, який отримав на Донбасі важке поранення, переніс дві коми й втратив ногу. Незважаючи на це, він навчився танцювати сальсу, зайнявся спортом, одружився і тепер відкриває свій бізнес.*

135. **Лиховид І.** **Забуті в ОРДЛО** / Інна Лиховид // День. — 2018. — 28 листоп. (№ 216). — С. 10. *Подано інформацію про проблеми засуджених у місцях несвободи, які розташовані на непідконтрольній Україні території Донецької та Луганської областей. Зазначено, що у липні цього року у Верховній Раді зареєстрували законопроект № 8560 ”Про врегулювання правового статусу осіб, стосовно яких порушено законодавство України про кримінальну відповідальність, кримінальне процесуальне, кримінально-виконавче законодавство України внаслідок збройної агресії, збройного конфлікту, тимчасової окупації території України”. Це єдиний нормативний документ, який міг би вирішити проблему ув’язнених на тимчасово окупованих територіях.* Текст: <https://day.kyiv.ua/uk/article/cuspilstvo/zabuti-v-ordlo>

136. **Малолєткова О.** **”Живіть звичайним життям!”** / Оксана Малолєткова // Уряд. кур’єр. — 2018. — 29 листоп. (№ 225). — С. 2. *Йдеться про засідання Кабінету Міністрів України (КМ України), під час якого Прем’єр-міністр Володимир Гройсман закликав громадян не панікувати в зв’язку з ухваленням Верховною Радою України (ВР України) рішення про запровадження воєнного стану та зазначив, що це ”відповідь на абсолютно агресивні й безпрецедентні дії, що відбулися останнім*

часом з боку збройних сил Росії проти українських моряків”. Глава уряду підкреслив, що сектор безпеки та оборони, охорона життя військових та їхній соціальний захист завжди були серед пріоритетів, і зараз керівництво держави працює щоб мобілізувати світ і повернути українських моряків додому. Володимир Гройсман акцентував увагу на тому, що Україна має планово завершити 2018 рік і стабільно увійти у 2019 рік. Він подякував парламенту за вчасно ухвалений збалансований бюджет, який передбачає повне фінансування сектору безпеки та оборони, проведення подальших змін в освіті, охороні здоров’я. На засіданні уряду також ухвалено рішення про створення Міністерства у справах ветеранів на чолі з Іриною Фріз, яка у своєму виступі проінформувала, що серед напрямів діяльності нової інституції – соціальна підтримка ветеранів, медичне забезпечення, запровадження електронних сервісів, зокрема е-ветеран. Серед завдань міністерства – відповідність державних гарантій потребам ветеранів, верифікація даних, створення нової нормативної бази, зокрема закону про ветеранів та членів їхніх родин, який урегулює питання статусу для добровольчих батальйонів. Текст: <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/zhivit-zvichajnim-zhittyam/>

137. **Міністерство у справах ветеранів готове до комунікації** // Уряд. кур’єр. — 2018. — 27 листоп. (№ 223). — С. 2. *Йдеться про прес-конференцію міністра у справах ветеранів Ірини Фріз, яка проінформувала про формування штату і структуру міністерства та перспективи його діяльності.* Текст: <https://ukurier.gov.ua/uk/news/ministerstvo-u-spravah-veteraniv-gotove-do-komunik/>

138. **”Не надо бежать в магазины и скупать спички и соль”** // Факты и комментарии. — 2018. — 29 нояб. — 5 дек. (№ 47). — С. 2. *Йдеться про введення воєнного стану в Україні у зв’язку із російською агресією в районі Керченської протоки 25 листопада 2018 року. Зазначено, що згідно із ухваленим на позачерговому засіданні Верховної Ради України*

26 листопада 2018 року рішенням, воєнний стан вводиться строком на 30 діб в окремих регіонах України, зокрема у Вінницькій, Луганській, Миколаївській, Одеській, Сумській, Харківській, Чернігівській, Донецькій, Запорізькій, Херсонській областях та внутрішніх водах України Азово-Керченської акваторії. Подано роз'яснення керівників окремих міністерств (зокрема: охорони здоров'я, освіти і науки, соціальної політики, економічного розвитку, інфраструктури) стосовно того, як вплине введення воєнного стану на відповідні сфери життєдіяльності.

139. **Прокопенко М. "Міжнародна солідарність – єдине, що може їх витягти"** / Марія Прокопенко // День. — 2018. — 28 листоп. (№ 216). — С. 10. *Йдеться про суспільно-політичну підтримку політичних в'язнів, які перебувають на території Російської Федерації.* Текст: <https://day.kyiv.ua/uk/article/cuspilstvo/mizhnarodna-solidarnist-yedyne-shcho-mozhe-yih-vytyagty>

140. **Сомова Є. Тікала від війни і чоловіка-тирана** / Євгенія Сомова // Волинь нова. — 2018. — 23 жовт. (№ 78). — С. 1, 10. *Подано інформацію про життя на Волині Анни Жадан, вимушеної переселенки зі Сходу України, яка у 2014 році переїхала у Рожиче з двома малолітніми дітьми.*

141. **Тука Г. Георгий Тука: "Жителям окупированного Донбасса четыре года капитально промывают мозги. И они реально верят в то, что мира не хочет Киев"** / Георгий Тука ; беседу вела Ольга Бесперстова // Факты и комментарии. — 2018. — 29 нояб. – 5 дек. (№ 47). — С. 5-6. *Заступник міністра з питань тимчасово окупованих територій та внутрішньо переміщених осіб України Георгій Тука напередодні свого 55-річного ювілею розповів про фейкові вибори у самопроголошених "Л/ДНР", "пенсійний туризм", вирішення житлових проблем переселенців та поїздках на Донбас.* Текст: <https://fakty.ua/287789-daleko-ne-vse-na-donbasse-separu---georgij-tuka>

142. Уретій О. Українські ветерани дедалі частіше йдуть у бізнес, а не скаржаться на несправедливість життя / Оксана Уретій // Нар. армія. — 2018. — 22 листоп. (№ 47). — С. 20. *Висвітлено матеріали всеукраїнського форуму ветеранів Антитерористичної операції / операції Об'єднаних сил (АТО / ООС), що відбувся у Миколаєві, які започаткували власну справу. Упродовж двох днів представники 14 регіонів презентували близько 40 проєктів. Наведено приклади успішного ведення власного бізнесу колишніми учасниками бойових дій на Сході України.* Текст: <http://na.mil.gov.ua/files/pdf/5579-%2822-11-2018%29.pdf>

143. Хоменко І. Оздоровчий "Арсенал", або коли запрацює новий військовий санаторій біля моря / Ігор Хоменко ; бесіду вела Тетяна Мороз // Нар. армія. — 2018. — 22 листоп. (№ 47). — С. 11. *Про розвиток системи реабілітаційного та санаторно-курортного лікування у Збройних силах України (ЗСУ) розповів начальник Головного військово-медичного управління – начальник медичної служби ЗСУ полковник медичної служби Ігор Хоменко.* Текст: <http://na.mil.gov.ua/files/pdf/5579-%2822-11-2018%29.pdf>

Міжнародний досвід вирішення конфлікту

Статті з періодичних видань

144. Вітович І. Стурбованість є, дій — немає : захід засуджує Росію за події в Керченській протоці, але практично карати не готовий / Ігор Вітович // Україна молода. — 2018. — 30 листоп. 1 груд. (№ 131). — С. 4. *Йдеться про заклики Президента України Петра Порошенка до НАТО направити свої кораблі до Азовського моря, щоб допомогти захистити Україну після того, як Росія захопила три українські судна й екіпажі поблизу Криму. В інтерв'ю німецькому таблоїду "Більд" Петро Порошенко висловив сподівання, що після словесної підтримки європейські держави підуть на активні кроки,*

зокрема на посилення санкцій і військовий захист від Росії, щоб допомогти Україні. Текст: <http://www.umoloda.kiev.ua/number/3393/2006/128505/>

145. **Власенко В. Кремль оголосив війну на морі: російські прикордонники відкрили вогонь на ураження по суднах українських ВМС. Світ засуджує дії РФ і обіцяє нові санкції** / Вікторія Власенко // Уряд. кур'єр. — 2018. — 27 листоп. (№ 223). — С. 3. *Йдеться про акт агресії Росії в Керченській протоці – атаку та обстріл російськими прикордонними катерами трьох суден українських Військово-морських сил (ВМС), які здійснювали плановий перехід із порту Одеса в Чорному морі до порту Маріуполь в Азовському. Шестеро українських військовослужбовців зазнали поранень, а українські судна захопили російські спецпризначенці і відбуксирували до порту Керч. Зазначено, що своїми агресивними діями Росія порушила право свободи судноплавства, гарантоване міжнародними угодами, а також Конвенцію ООН з морського права та положення договору між Україною та Російською Федерацією (РФ) про співробітництво у використанні Азовського моря та Керченської протоки. Секретар Ради національної безпеки та оборони (РНБО) Олександр Турчинов запропонував запровадити воєнний стан в Україні строком на 60 діб з метою створення умов для відсічі збройної агресії. Виступаючи на засіданні РНБО, Президент України Петро Порошенко наголосив, що запровадження воєнного стану не свідчить про відмову України від політико-дипломатичного шляху визволення тимчасово окупованих українських територій, і зауважив, що воєнний стан запроваджується лише для оборони, захисту української землі, нашої територіальної цілісності, суверенітету й незалежності країни. Він звернувся до керівництва Російської Федерації (РФ) з вимогою звільнити українських моряків та кораблі, затримані в Керченській протоці. Надано інформацію про реакцію міжнародної спільноти на агресію РФ в Азовському морі. Текст: <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/kreml-ogolosiv-vijnu-na-mori/>*

146. **Гавриш А. "Значительная часть антиукраинских сил в Польше базируется там, куда вывозили украинцев во время операции "Висла" / Анатолий Гавриш // Факты и комментарии. — 2018. — 22 – 28 нояб. (№ 46). — С. 2.** *Українські експерти (Посол України у Польщі Андрій Дециця, журналіст, що працює у Польщі Олександр Івахнюк і директор Українського інституту національної пам'яті Володимир Вятрович) проаналізували ситуацію, пов'язану із загальною для України й Польщі загрозою з боку Російської Федерації. Експерти розмірковували, чи допоможуть спільні інтереси обох країн у протидії Кремлю вплинути на локальні проблеми й дипломатичні непорозуміння між Україною і Польщею. Зазначено, що імперська реваншистська політика Росії є проблемою не тільки для України, але й становить реальну загрозу для Польщі. У центрі Європи Росія створює потужний воєнний плацдарм, звідки можна у лічені хвилини вразити будь-яку європейську столицю або танковим маршем пройти по декільком країнам – членам НАТО.*

147. **ЄС готує "конкретні заходи" через фейкові вибори // Голос України. — 2018. — 21 листоп. (№ 220). — Електрон. ресурс.** *Йдеться про заяву верховного представника Європейського Союзу (ЄС) з питань зовнішньої політики і безпеки Федеріки Могеріні під час прес-конференції за результатами засідання Ради ЄС про те, що ЄС найближчим часом планує вжити "конкретних заходів" стосовно Російської Федерації (РФ) у зв'язку з її агресивними діями в акваторії Азовського моря, а також через проведення фейкових виборів на непідконтрольних Україні територіях Донбасу. "Сьогодні у нас є також можливість висловити цілковиту єдність Євросоюзу, яку ми вже висловлювали раніше, з приводу невизнання так званих "виборів", що відбулися 11 листопада на Донбасі", — зазначила Федеріка Могеріні. Текст: <http://www.golos.com.ua/article/310328>*

148. **Козлов И. Вашингтон призвал европейских союзников занять жесткую позицию в отношении Москвы в связи с инцидентом в**

Керченском проливе : Германия и Франция не поддержала предложение ввести новые санкции против России / Игорь Козлов // Факты и комментарии. — 2018. — 29 нояб. — 5 дек. (№ 47). — С. 3.
Йдеться про міжнародний резонанс, викликаний російською агресією у Керченській протоці 25 листопада 2018 року. Наведено коментарі Президента США Дональда Трампа, канцлера Німеччини Ангели Меркель та ін. Зазначено, що на жаль, захід не продемонстрував єдиної рішучої позиції стосовно дій Росії в Азовському морі і Керченській протоці. США, країни НАТО та Євросоюзу підтримали Україну і висунули до Росії вимогу щодо звільнення захоплених 25 листопада військових моряків, а також катерів. Але, як наголошено, західні лідери ще не знають як реагувати на відкриту агресію Російської Федерації.

149. **Куш А. Начало расплаты за Крым. Как завалить Россию исками на \$50 миллиардов / Алексей Куш // Власть денег. — 2018. — № 11 (листоп.). — С. 14-16.** *Розглянуто рішення Швейцарського федерального верховного суду від 16 жовтня 2018 року про відхилення скарги Російської Федерації щодо позовів ПАТ "Укрнафта" й одинадцяти інших українських компаній проти Росії через протиправне захоплення української власності в Криму. Проаналізовано перспективи та наслідки рішень міжнародних судів щодо стягнення втрачених в Криму активів українських компаній. Надано оцінку експерта Євразійського центру "Атлантичної ради" Андерса Аслунда щодо можливої втрати Україною 100 мільярдів доларів в результаті анексії Криму та війни на Донбасі. Текст: http://www.dsnews.ua/vlast_deneg/rasplata-za-krym-kak-zavalit-rossiyu-iskami-na-50-mlrd-25102018220000*

150. **Україна закликає ООН реформувати Раду безпеки // Нар. армія. — 2018. — 22 листоп. (№ 47). — С. 2.** *Висвітлено позицію України у питанні відповідності Ради безпеки ООН сучасним викликам міжнародної безпеки. Наведено тези виступу на засіданні Генеральної асамблеї ООН радника Постійного представництва України при ООН Едуарда Феська.*

Він, зокрема, наголосив, що "Радбез ООН у нинішньому вигляді не може гарантувати мир і безпеку в сучасних конфліктах, тому його має бути по-справжньому реформовано, інакше люди продовжуватимуть гинути через безсилля цього впливового механізму ООН". Текст: <http://na.mil.gov.ua/files/pdf/5579-%2822-11-2018%29.pdf>

151. Філіпчук Н. Міжнародна спільнота закликає негайно звільнити захоплених у полон моряків та повернути кораблі / Наталя Філіпчук // *Голос України*. — 2018. — 27 листоп. (№ 224). — Електрон. ресурс. *Йдеться про реакцію міжнародної спільноти на агресію Росії в Азовському морі. Наведено заяви Генерального секретаря Ради Європи (РЄ) Турбйорна Ягланда, речниці Європейського Союзу (ЄС) з питань зовнішньої та безпекової політики Майї Косьянчич, представників міністерств закордонних справ низки європейських держав. З приводу ситуації, що склалася в Азовському морі, Президент України Петро Порошенко провів телефонні розмови з Генеральним секретарем НАТО Єнсом Столтенбергом, президентом Європейської Ради (ЄР) Дональдом Туском та Президентом Республіки Польща Анджеєм Дудою. Зазначено, що міжнародна громадськість висловлює підтримку територіальній цілісності України та вимагає від Росії дотримуватися норм міжнародного права і свободи судноплавства в акваторії Азовського та Чорного морів.* Текст: <http://www.golos.com.ua/article/310578>

152. Черная Ю. Шпионский аншлюс / Юрий Черная // *Фокус*. — 2018. — № 46 (16 листоп.). — С. 22-25. *Висвітлено особливості розвитку російсько-австрійських відношень у 2018 році. Акцентовано увагу на викритті 70-річного экс-полковника Збройних сил Австрії, який працював з кінця 1990-х років на російську розвідку й отримав за свою працю 300 тис. євро. Наголошено, що викриттями у Відні Європа демонструє готовність протистояти Кремлю й ультраправим ідеям, що активізувались на континенті. Зазначено, що Австрія виявилась єдиною країною ЄС, яка*

після отруєння Скрипалів не вислала російських дипломатів. Текст:

<https://focus.ua/archive-2018/412429-fokus-46--600.html>

**Підготовлено Відділом інформаційного забезпечення органів влади
Національної бібліотеки України імені Ярослава Мудрого**

Відповідальний за випуск Н. Я. Зайченко

4 грудня 2018 р.